

Národní knihovna
České republiky

Adoptujte si svůj rukopis

Čekají na Vás vzácné rukopisné památky

Vážení přátelé,

projekt Národní knihovny – **ADOPTUJTE SI SVŮJ RUKOPIS** – vznikl v roce 2005 a jeho cílem je záchrana našeho kulturního dědictví. Rukopisné památky vytvořené ve středověku a na počátku novověku jsou nedílnou součástí kulturního dědictví a tvoří paměť národa.

Věříme, vážení přátelé, že myšlenka podpory zachování těchto jedinečných památek nedozírné hodnoty pro další generace Vás zaujme.

Hlavním smyslem adopce je nahradit originál středověkého rukopisu **uměleckou kopií**. Akademičtí malíři – restaurátoři dokáží podle originálu vzácného rukopisu naprosto věrně takovou kopii zhotovit za použití materiálů, s jakými pracovali staří mistři. Jedině tento dvojník stvořený umělcem dokáže plnohodnotně zastoupit původní dílo na dlouhodobých i putovních výstavách, ve stálých expozicích či při prezentaci v zahraničí.

V současné době střeží Národní knihovna ve svých sbírkách přes 10.000 rukopisů a na 250.000 starých tisků. Nejvzácnější z nich není možné vystavovat bez rizika poškození, a tak jsou přístupné jen úzkému okruhu odborníků. Avšak díky projektu **ADOPTUJTE SI SVŮJ RUKOPIS** se stanou přístupnými nejširší veřejnosti.

Vzhledem k technologiím a materiálům, nezbytným pro zhotovení uměleckých kopií, jsou i náklady na jejich výrobu poměrně vysoké. Staňte se našimi partnery a pomozte nám zhotovení uměleckých kopií vzácných originálů finančně podpořit.

K adopci jednoho rukopisu je možné, aby finanční síly spojilo i několik subjektů dohromady. Partnerům, kteří se do projektu **ADOPTUJTE SI SVŮJ RUKOPIS** zapojí, nabízí Národní knihovna smluvní reklamní plnění podle dále uvedených podmínek.

Žaltář kláštera sv. Jiří na Pražském hradě	3
Breviář Beneše z Valdštejna	3
Zlomek rukopisu latinského překladu Kroniky tak řečeného Dalimila.	4
Bible Sixta z Ottersdorfu	5
Knihy hodinek	5
Breviář Kunhuty z Kolovrat, abatyše kláštera sv. Jiří na Pražském hradě	6
Vyšehradský kodex	6
Thomas Cantipratensis: Liber de natura rerum	7
Chotěšovský misál.	7
Malostranský graduál (1. díl)	8
Innocentius III.: Sermones	8
Ulrich Riechenthal: Kronika kostnického koncilu	9
Livre d'heures	9
Tomáš Akvinský: Expositio I, II et partim III librorum De caelo et mundo Aristotelis	10
Johannes Michael Nagonius: Ad Vladislaum Ungariae ac Bohemie regem Pronostichon et Panegyrichon	10
Mariánské hodinky.	11
Památník Izáka Aschpana z Haagu	11
Astronomický rukopis	12
Breviář abatyše kláštera sv. Jiří na Pražském hradě	12
Knihy erbů francouzských měst	13
Staroměstský graduál	13
Pražský misál.	14
Starý zákon (Kniha žalmů) a Nový zákon	14
Graduál literátů u sv. Havla na Starém městě Pražském.	15
Kutnohorský graduál	15
Poděkování	16
Kontakty, podmínky	17

Žaltář kláštera sv. Jiří na Pražském hradě

kolem poloviny 13. století

Drobný románský žaltář je půvabným důkazem bohatství středověkých klášterních knihoven v Čechách (v tomto případě knihovny benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě).

Nevíme, kdo rukopis zhotovil, ale tušíme jeho objednavatelku-byla to jeptiška (snad samotná abatyše) urozeného původu (možná některá Přemyslovna). Iluminace vynikající monumentalitou i mistrně vykreslenými detaily představují málo známý svět rukopisů 13. století.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 360 000 Kč.

fol. 113v: Dva mučedníci s klečící jeptiškou v iniciále S(alvum)

Breviář Beneše z Valdštejna

1410-1493

KOPIE ZHOTOVENA

Breviář, nazývaný podle donátora, camminského biskupa Benedikta (Beneše) z Valdštejna, pochází z ceněné klášterní knihovny augustiniánů kanovníků v Třeboni.

Nezvykle bohatá výzdoba, která vznikala postupně až do roku 1493, je mistrným dílem čtyř malířů. Sestává z 51 figurálních iniciál a drobných miniatur, v některých nalezneme mimo jiné i patrona klášterního kostela sv. Jiljí nebo zemské patrony sv. Václava, sv. Ludmilu, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa a sv. Zikmunda. Zajímavé je zobrazení císaře Konstantina se svatozáří, který drží kříž se svou matkou sv. Helenou, iluminátor mu totiž nejspíše dal podobu českého krále Václava IV.

fol. 366v-367r: Sv. Kateřina, sv. Barbora

Zlomek rukopisu latinského překladu Kroniky tak řečeného Dalimila

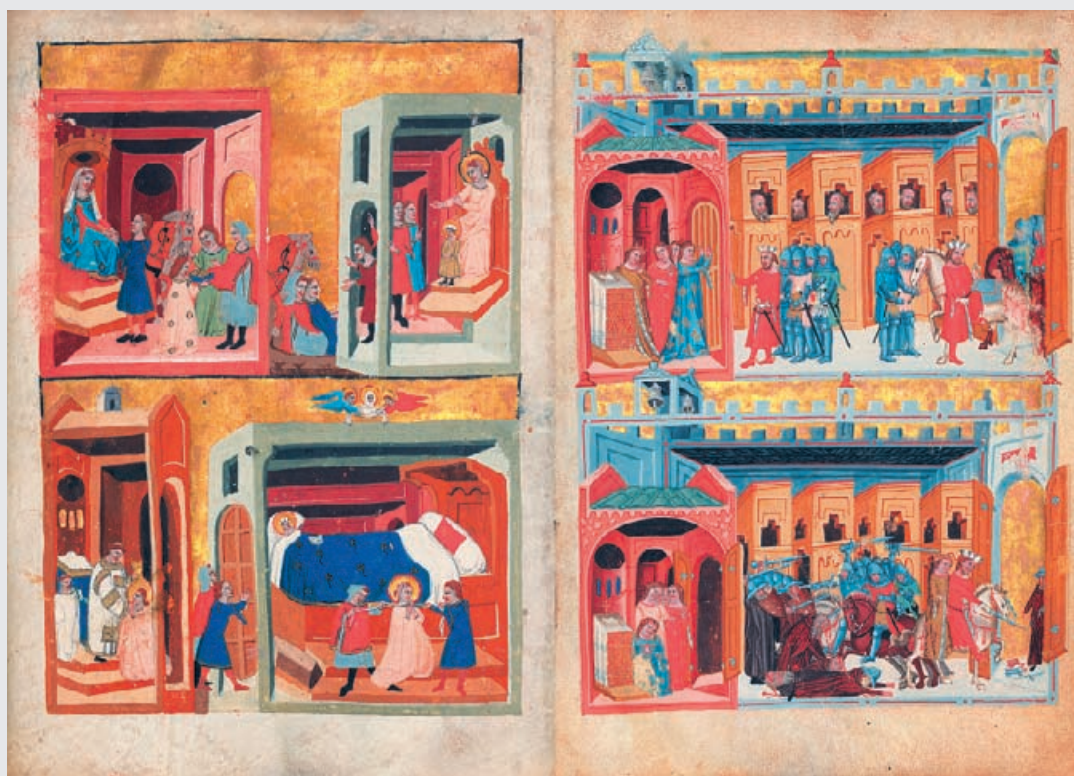
KOPIE ZHOTOVENA

30.-40. léta 14. století

Význam rukopisu, získaného Národní knihovnou ČR v březnu 2005 na aukci v Paříži, spočívá především v tom, že až dosud nebylo žádné povědomí o existenci latinského překladu Kroniky tak řečeného Dalimila. Ačkoli jde o pouhý zlomek obsahující zhruba desetinu celého textu, je nanejvýše pravděpodobné, že kronika byla do latiny přeložena v úplnosti.

Kodex-zlomek vznikl nejspíše v horní Itálii ve 30.-40. létech 14. století. Illuminace, které zaplňují polovinu plochy celého dochovaného zlomku, jsou velmi kvalitním uměleckým dílem. Přinášejí obrazy z českých dějin od konce 9. století, zhruba do poloviny 11. století, z období nesmírně důležitého v procesu vzniku českého státu. Podstatné je, že naprostá většina zobrazených scén je zde doložena ve svém vůbec prvním provedení. České dějiny jsou viděny italskýma očima, jak je to zřejmé na subtropické flóře, „exotické“ italské architektuře nebo módních prvcích oblečení postav. Je nezbytné předpokládat, že objednavatel tak bohatě vypraveného díla patřil mezi nejvyšší složky středověké společnosti. Vzhledem k tomu, že v Itálii dlouhodobě pobýval ve třicátých létech 14. století mladý Karel IV., nemusí být vyloučeno, že objednavatelem tohoto rukopisu byl právě on.

fol. 2v-3r: Sv. Ludmila se zpovídá a připravuje na smrt, Tunna a Gomon vyrážejí dveře komnaty a rdoují sv. Ludmilu – Břetislav se svou družinou přijíždí do kláštera ve Schweinfurtu, aby unesl Jitku, Břetislav unáší Jitku a bojuje spolu se svou družinou s klášterními konvrši.

Bible Sixta z Ottersdorfu

kolem 1430

Bohatě iluminovaná latinská bible patřila od roku 1542 významnému politikovi předbělohorské stavovské opozice, humanistickému překladateli a vydavateli, písaři a kancléři Starého Města pražského Sixtovi z Ottersdorfu.

Na první pohled zaujmou překrásné a velkolepé figurální iniciály, u kterých se zlatem modelované postavy proroků tajemně odráží od temně modravého a hnědého pozadí.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 370 000 Kč

fol. 253v: Prorok Aggeus

Knihy hodinek

3. čtvrtina 15. století

Bohatě iluminovaná latinsko-francouzská kniha hodinek pochází zřejmě z Flander.

Knihy hodinek dodnes překvapují bohatostí a živostí výzdoby. Na jejich foliích vystupují do popředí vážné náboženské scény zasazené do tehdejšího života a důstojně jsou ukryté do přebohaté rostlinné okolní výzdoby.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 370 000 Kč

fol. 208r: Výjev inspirovaný „tancem smrti“, v noční krajině tančí na hřbitově tři rozkládající se mrtvoly kolem svých hrobů

Breviář Kunhuty z Kolovrat, abatyše kláštera sv. Jiří na Pražském hradě

KOPIE ZHOTOVENA

před 1386

Breviář vznikl na objednávku Kunhuty z Kolovrat, abatyše kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě.

Na osobu objednatelky jednoznačně odkazuje drobná postavička v řádovém rouchu s kolovratským erbem u nohou. Illuminátorská výzdoba (jemná scéna Zvěstování Panně Marii) poukazuje na oduševnělé a kulturně rozvinuté prostředí dvora českého krále Václava IV.

Cena umělecké kopie: 350 000 Kč

fol. 10v-11r: Zvěstování Panně Marii, zmrtvýchvstalý Kristus vystupuje z hrobu

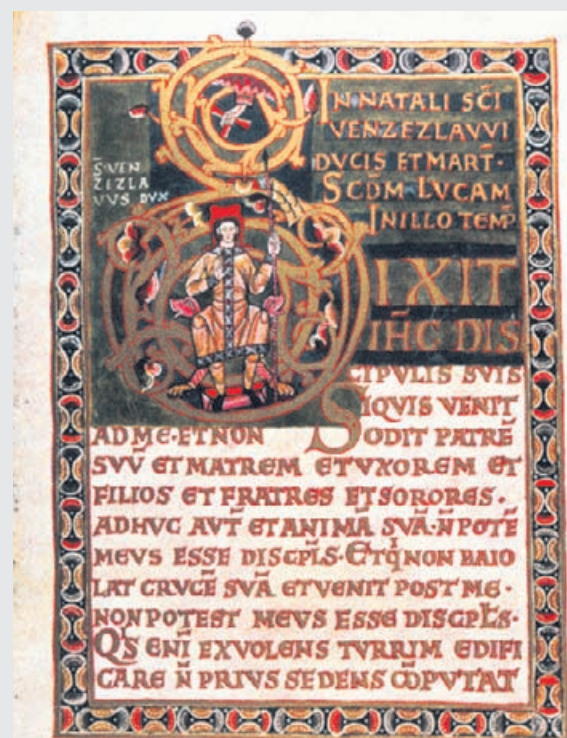
Vyšehradský kodex

okolo 1085

KOPIE ZHOTOVENA

Evangelistář byl pořízen snad z podnětu českých diplomatů k výročí korunovace prvního českého krále Vratislava roku 1085. Rukopis je mimořádně ikonograficky bohatý a svým obrazovým doprovodem patří k nejcennějším iluminovaným rukopisům druhé poloviny 11. století v Evropě.

Kodex vznikl spolu s dalšími rukopisy (dva jsou dochovány v Polsku, jeden v pražské kapitulní knihovně) pravděpodobně v Podunají, nejspíše v okruhu skriptoria kláštera sv. Emmerama v Řezně.

fol. 68r: Trůnící sv. Václav (iniciála Dixit)

Thomas Cantimpratus: Liber de natura rerum

konec 14. století

KOPIE ZHOVENA

Oblíbená přírodovědná encyklopedie Tomáše z Chantimpré se dochovala ve 160 opisech, z nichž některé doplňují výklad názornými ilustracemi.

Bohatě iluminovaný pergamenový rukopis české provenience obsahuje pestrou škálu vyobrazení lidských monster, skutečných i fantaskních čtvernožců, ptáků, vodních živočichů (včetně mořských panen), stromů, květin i kamenů.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 370 000 Kč

fol. 33v-34r: Lidské zrůdy

Chotěšovský misál

kolem poloviny 14. století

KOPIE ZHOVENA

Misál pochází z knihovny konventu premonstrátek v Chotěšově u Teplé.

Kánonový list, který byl do kodexu vlepen později, vznikl pravděpodobně kolem roku 1340 v klášteře augustiniánů kanovníků v Roudnici nad Labem. Zobrazuje ukřižovaného Krista mezi Pannou Marií, která drží roušku se stopami Kristovy krve, a Janem Evangelistou, u paty kříže klečí neznámý donátor v bílém řeholním rouchu s nápisovou páskou s textem „Dominus propicius esto michi peccatori“.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 320 000 Kč

fol. 185v: Kánonový list s Ukřižováním

Malostranský graduál (1. díl)

1569-1572

KOPIE ZHOTOVENA

Formátově objemný graduál z dílny Jana Kantora jako vzácný příklad jednoho z mála utrakvistických zpěvníků unikl pobělohorské katolické cenzuře a dochoval se v úplnosti.

V době josefínské byl náhodou nalezen zadržovaný ve sklepě Malostranské radnice. Na zobrazeném foliu začíná píseň „O svatém mistru Janovi z Husi“, v dolní části malíř umístil výjev Upálení mistra Jana Husa. Na okraji zachytil výstižně a ve zkratce vývoj reformace: Viklef zažihá jiskru, Hus zapaluje svíčku a Luther již drží planoucí pochodeň.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 450 000 Kč

Innocentius III.: Sermones

1. polovina 13. století

Iluminovaný pergamenový rukopis kázání papeže Innocence III., původně z knihovny premonstrátského opatství sv. Petra ve Weissenau ve Švábsku a později z pražské lobkovické knihovny patří k řídké dochovaným iluminovaným rukopisům z této umělecké epochy.

Jedinečným způsobem jsou na zobrazeném foliu zpodobněny důležité osobnosti podílející se na vzniku rukopisu. Trůnící papež-autor vztahuje levicí s napsanou páskou s textem „Scribe velociter“ k písaři rukopisu Mikulášovi a pravíci podává již dokončenou knihu klečícímu opatovi-snad objednavateli Arnoldu z Citeaux, vpravo výjevu přihlíží sv. Fides.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 340 000 Kč

Ulrich Riechenthal: Kronika kostnického koncilu

1470-1480

KOPIE ZHOVENA

Význam kroniky kostnického koncilu Ulricha Riechenthala leží především v sérii iluminací, tvořící páteř celého rukopisu.

Reálné zpodobnění jednotlivých historických okamžiků, vztahujících se k okolnostem kostnického koncilu, zaujme svojí živostí a skutečností. Představená scéna Upálení Mistra Jana Husa může zaujmout svou jistou jednoduchostí a naivitou, v plné míře však odráží tragický historický fakt. Dvoupásové iluminace se stávají tichými informátory o tehdejší společnosti, jejím oblečení i pracích a třeba i o dobovém jídle.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 350 000 Kč

fol. 11v: Upálení Mistra Jana Husa a rozptylování jeho popela v Rýně

Livre d'heures

po roce 1470

Knihy hodinek patří k typickým uměleckým památkám pozdního středověku, které zaujmou pozornost svojí bohatostí a různorodostí jednotlivých vzorů.

Na výzdobě těchto francouzských hodinek s 23 miniaturami a 11 figurálními iniciálami, roubenými jedinečnými rámovými bordurami, pracoval nejspíše francouzský Mistr dvojitých hodinek. Malířský doprovod jednotlivých scén je velmi bohatý. Základ okrajové výzdoby tvoří pružné akantové úponky a tenké stvoly porostlé úzkými listy a ukončené květy, do nichž jsou přirozeně vkomponovány rozličné postavy (pěvci, šašci, lehké děvy).

Odhadovaná cena umělecké kopie je 330 000 Kč

fol. 77r: Scéna Davida s nahou Betsabe

Tomáš Akvinský: Expositio I, II et partim III librorum De caelo et mundo Aristotelis

3. čtvrtina 15. století

Renesanční rukopisy uherského krále Matyáše Korvína vplynuly do našich sbírek rozličnými cestami.

První list jednoho z děl tohoto souboru obsahuje celostránkovou iniciálu S, v níž je ukryta postava (snad sv. Tomáše Akvinského) a titul psaný zlatým písmem s rámcem pestré rostlinné výzdoby. Zdobený rám je doplněn o tehdejší erby Uher, Čech, Moravy, Slezska a osobní erb Matyáše Korvína. Rukopis v sobě nese krásu a rozmanitost renesance, se kterou byl Matyášův uherský dvůr velmi dobře obeznámen, zatímco dobově současný pražský dvůr Jiříka z Poděbrad tento styl ještě nedokázal plně vstřebat.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 380 000 Kč

fol. 2r: Iniciála S s vloženými erby

Johannes Michael Nagonius: Ad Vladislaum Ungariae ac Bohemie regem Pronostichon et Panegyrichon

konec 15. století

Díky své renesanční výzdobě se představený rukopis řadí k jedněm z nejvýznamnějších kodexů této umělecké epochy v našich sbírkách.

Vznikl nejspíše na objednávku českého a uherského krále Vladislava Jagelonského. Jeho erb, nesený dvěma anděličky, se vynaňuje z bohaté ornamentální výzdoby iniciály O na prvním listu rukopisu.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 350 000 Kč

fol. 1r: Dedikační list Vladislava Jagelonského

Mariánské hodinky

1. polovina 15. století

Mariánské hodinky (denní modlitby k Panně Marii), vzniklé pro blíže neznámou laickou objednavatelku, představují prototyp oblíbených francouzských hodinek, přetransformovaných do českého prostředí.

I když výzdoba není tak bohatá jako u jejich sestřenic italského nebo francouzského typu, přetrvává jejich krása v jemnosti a půvabu zpodobnění novozákonních scén, rámovaných rostlinnými motivy s akantovými květy a filigrány. Tyto mariánské hodinky je možné připsat jednomu z geniálních malířů unikátní bible Václava IV., nyní chované ve Vídni.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 200 000 Kč

fol. 7v: Klanění Tří králů

Památník Izáka Aschpana z Haagu

většina 1571-1580, ojedinělé záznamy 1626 a 1646

KOPIE ZHOTOVENA

Památníky samy o sobě nepředstavují vysoce ceněná umělecká díla, jejich historická hodnota je však nezpochybnitelná.

Představíme-li si mnohdy pikantní situace, za kterých byly jednotlivé vzkazy zapisovány, vyvstane nám na oči druhá veselejší strana jinak pochmurného 17. století. Václav Budovec z Budova sice položil svoji hlavu na špalek na Staroměstském náměstí, zde je však jednoduchým zápisem a jeho erbem připomenuta tato rozporuplná a zajímavá renesanční osobnost.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 250 000 Kč

fol. 13r: Erb Václava Budovce z Budova

Astronomický rukopis

počátek 15. století

Tato na první pohled jednoduchá a prostá kresba hvězdného znamení bájného Kentaura připomíná sérii astronomických rukopisů, vzniklých na dvoře českého krále Václava IV.

Ten projevoval velký zájem o astronomii i astrologii a období jeho vlády zaznamenává nebývalý rozkvět těchto „věd“. Největší soubor astronomických děl jeho epochy se sice nyní nachází ve sbírkách Rakouské národní knihovny ve Vídni, přesto i v našich sbírkách zůstala řada zajímavých památek tohoto typu.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 270 000 Kč

fol. 45v: Kresba Kentaura (a jeho hvězdného znamení)

Breviář abatyše kláštera sv. Jiří na Pražském hradě

2. polovina 14. století

KOPIE ZHOVENA

Ohlas francouzského a italského uměleckého rozkvětu doby krále a císaře Karla IV. pronikl v pozměněné formě i do českého prostředí.

Naivita zobrazení zvířetníkového znamení Kozoroha se stírá zajímavými drobnými zvířecími výjevy v okrajích listů druhé zobrazené iluminace. Rukopis sám o sobě nese výpověď o uměleckém prostředí kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě, z jehož skriptoria již několik rukopisů bylo veřejnosti představeno.

fol. 6v-7r: Kalendář (kozoroh)+Zobrazení Krista

Kniha erbů francouzských měst

1604-1605

Období barokního uměleckého rozmachu je v našich sbírkách zastoupeno řadou různorodých rukopisů.

Tato kniha erbů různých francouzských měst tvoří ucelený soubor, vzniklý ve francouzském prostředí. Erby jsou doprovázeny rozmanitou krajinářskou a rostlinnou výzdobou a na první pohled spíše připomínají monumentální barokní fresku.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 420 000 Kč

fol. 4r: Erb města Artois

Staroměstský graduál

1561-1567

Graduály, kostelní zpěvníky, skrývají v umělecky různě hodnotných iluminacích mimo tradičních námětů i výpovědi o životě soudobého obyvatelstva a osobách podílejících se na vzniku těchto rukopisů.

Náklady na výrobu tohoto graduálu nesly cechy a měšťané staroměstští, jejichž znamení, erby i portréty je možné nalézt v jednotlivých částech rukopisu. Půvabná iluminace Narození Krista, předznamenávající píseň o Narození Páně, přináší v pestré rostlinné výzdobě znamení staroměstského měšťana, administrátora pod obojí Jana Mysostopola.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 500 000 Kč

fol. 77r: Narození Krista+znak kněze Jana Mysostopola

Pražský misál

před 1467

Misál pražský, koupený Linhartem z Ceběva a jeho manželkou Kateřinou pro kostel ve Slavicích u Bezdržic, v sobě nese ohlas pozdního krásného slohu s jeho typickými jemnými rozvilinkami, modulací tvarů i barev.

Velmi působivá scéna Ukřižovaného Krista na Golgotě v sobě ohlašuje rozměr vysoce expresivních rukopisů pozdně krásného slohu. Tragika scény je zjemněna subtilními tvary i vysokou expresionalitou výrazů.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 340 000 Kč

*fol.100v: Scéna s Ukřižováním Krista
(s Pannou Marií a sv. Janem na Golgotě)*

Starý zákon (Kniha žalmů) a Nový zákon

1. polovina 13. století

Skupinu raně gotických rukopisů v našich sbírkách zastupuje i tento drobný rukopis, představující pozdní ohlas západoněmeckého iluminátorského umění.

Iniciálka s králem Davidem připomíná ohlas fantaskního umění irskoskotských evangeliářů. Rukopis sám o sobě bohužel nic nesděljuje o svém původu, ani o svých dalších osudech.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 300 000 Kč

fol. 2v: V iniciálce hrající král David

Graduál literátů u sv. Havla na Starém městě Pražském

2. polovina 16. století

Málokdy rukopis sám o sobě vypovídá, pro koho a za jakým účelem vznikl.

Rozměrná iluminace, představující skupinu literátů u sv. Havla na Starém Městě Pražském, tyto otázky jednoznačně zodpovídá. Rukopis možná není „nejkrásnějším“ dílem své epochy, jeho „plusem“ budiž však jednoduchost zobrazení, ze kterého na nás dýchá prostředí staré Prahy rudolfinského období.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 400 000 Kč

fol. 3r: Literátské bratrstvo

Kutnohorský graduál

70. léta 15. století

Do skupiny umělecky hodnotných graduálů se díky technice a kvalitě zobrazení řadí také tento tzv. Kutnohorský graduál.

Malíř tohoto značně rozměrného rukopisu realisticky představuje rozličné náměty inspirované životem v hornické Kutné Hoře. První iluminace líčí jednotlivé rozvrstvení havířské „společnosti“. Zajímavostí budiž to, že celý graduál se podařilo dokončit v rekordní době pouhého jednoho roku.

Odhadovaná cena umělecké kopie je 500 000 Kč

fol. 1r: Scéna s horníky

Poděkování Národní knihovny ČR patří těmto adoptivním rodičům, kteří svými dary přispěli na podporu projektu „Adoptujte si svůj rukopis“

Ministerstvo kultury ČR, Praha

Mgr. Peter Kršák, Praha

Jihomoravská plynárenská, a.s., Brno

Západočeská energetika, a.s., Plzeň

Jistota - Nadace Komerční banky, a.s., Praha

Jiří Král - Transfin, Praha

Marco Praha Bj., s.r.o., Praha

Miroslava Hejzlarová, Praha